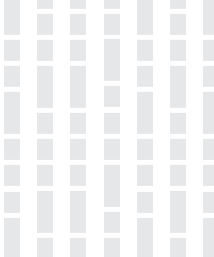
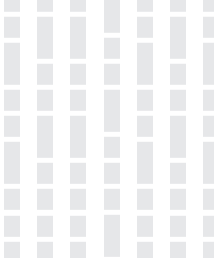
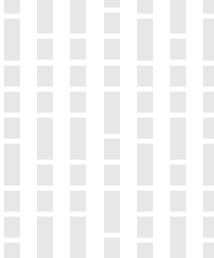
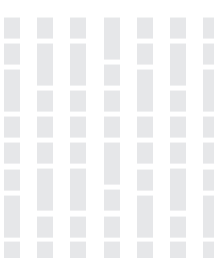

درس‌هایی از دیپلماسی انرژی

در مواجهه با چین به علت وابستگی زیاد بازارهای نفتی اش به چین بسیار کاهش پیدا می‌کند. (رویترز، ۵ ژانویه ۲۰۲۴)

۲. تهاثر نفت خام با کالاهای اساسی و نقد نشدن پول صادرات ایران به علت نداشتن سازوکار بانکی بین‌المللی؛ مبادله کالا با کالا از دیرباز یکی از روش‌های تجارت در دنیا بوده است. درحالی‌که بعضی رسانه‌های نزدیک به یک جریان سیاسی سعی در توجیه صادرات به روش تهاثر دارند و اعلام می‌کنند که مطابق گفته معاون وزارت صمت، بیش از ۳۰ درصد تجارت دنیا به روش تهاثر انجام می‌شود. این روش در مورد تهاثر نفت با کالاهای اساسی اصلاً قابل قبول نیست؛ چراکه اولاً درآمد ناشی از فروش منابع نفتی و گازی کشور نباید خرج هزینه‌های جاری کشور شود و دوماً این روش تهاثر درباره نفت توان تولیدی ایران را در بلندمدت کاهش خواهد داد؛ به این علت که به دلیل عدم تأمین مالی سرمایه‌گذاری در میدان نفتی و گازی به مرور زمان ظرفیت تولیدی این میدان به طرز محسوسی کاهش خواهد یافت، کما اینکه این اتفاق در حال حاضر برای برخی میدان‌ها و پالایشگاه‌های ایرانی افتاده است. به اعتقاد برخی کارشناسان تهاثر نفت ایران با چین برای ساخت مسکن، استادیوم‌های ورزشی و توسعه فرودگاه امام خمینی به ضرر ایران است؛ چراکه وقتی کشور با ناترازی عمیق در حوزه انرژی روبه‌رو است همکاری با طرف چینی در این زمینه‌ها توجیه دقیق و علمی ندارد. دکتر لطفعلی بخشی، استاد بازنشسته اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی در مصاحبه‌ای با روزنامه شرق معتقد است که خطرپذیری سرمایه‌گذاری برای چینی‌ها عامل مهم و تعیین‌کننده‌ای برای شرکات و سرمایه‌گذاری چینی‌ها در کشورهای مختلف است. ایشان در این مصاحبه عنوان می‌کنند: «طرف چینی چون می‌داند که خطرپذیری سرمایه‌گذاری در حوزه انرژی در ایران زیاد و ممکن است با تحریم‌های اروپایی‌ها و آمریکایی‌ها مواجه شود سرمایه‌گذاری در کشورهایی مثل کشورهای حوزه خلیج فارس و پاکستان را به سرمایه‌گذاری در ایران ترجیح می‌دهد.» (روزنامه شرق؛ ۱۷ اسفند ۱۴۰۲)

ارائه پیشنهادها

۱. مهم‌ترین مشکلی که دیپلماسی نفت و گاز کشور و وزارت خارجه با آن روبه‌روست مشکل تحریم‌های کشور در زمینه‌های مختلف است که دست ایران را در جذب سرمایه‌گذاری برای توسعه میدان نفتی و گازی خود و همچنین فروش محصولات نفتی و گازی خود بسته است. وزارت امور خارجه باید به کمک وزارت نفت تمام تلاش خود برای رفع تحریم‌های مختلف به کار گیرد.

۲. مسیر توسعه دیپلماسی نفت و گاز در دولت سیزدهم مسیر درست و خوبی بوده که با یک نژاد، وزیر نفت در دولت چهاردهم در کنار عراقچی، وزیر امور خارجه باید آن را ادامه دهند. در شرایط تحریم بازرگانی و صادرات خدمات فنی - مهندسی به کشورهای مختلف می‌تواند راه‌گشایی برای تحریم‌ها و افزایش توان دیپلماسی انرژی ایران برای کاهش وابستگی به برخی کشورهای مثل چین و روسیه باشد. علاوه بر پالایشگاه‌های ونزویلا، سوری و سریلانکایی که نام برده شد ایران با برخی کشورهای مثل ازبکستان، کوبا، نیکاراگوئه، اوگاندا، آفریقای جنوبی و برونکینافاسو مذاکراتی برای ایجاد یا بازسازی پالایشگاه‌های این کشورها انجام داده است. توجه دستگاه دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران در حوزه نفت و گاز در دولت چهاردهم باید معطوف به همکاری‌های مشترک با کشورهای مختلف و البته با نگاه ویژه به آفریقا و آمریکای جنوبی باشد. این مناطق در مجموع دارای ظرفیت پالایشی نزدیک به ۱۰ میلیون بشکه‌ای در روز هستند که بستر خوبی را برای حضور و سهامداری ایران در این کشورها فراهم می‌کند. (سایت خبری شانا، ۱۲ اردیبهشت ۱۴۰۳)

۳. همکاری با شرکتهای دانش بنیان در دولت سیزدهم مسیر خوبی را طی کرده و باید از توان متخصصان داخلی استفاده کرد تا بتوان برخی مشکلات حوزه انرژی فائق آمدن دستتایی به فناوری ام‌تی‌سی برای تولید بنزین از متانول، اورهال و افزایش ظرفیت پالایشی در میدان نفتی مشترک و غیرمشترک و... بعضی از دستاوردهای علمی ایران در سال‌های اخیر با تکیه به توان شرکتهای دانش بنیان بوده است.

جمع‌بندی

راهکارهایی که دولت سیزدهم در زمینه کم‌اثر کردن تحریم‌ها به کار گرفت قابل تحسین و تقدیر است و باید در راستای ادامه این سیاست‌ها قدم برداشت؛ اما افزایش توان تولید و صادرات محصولات و خدمات مختلف در زمینه نفت و گاز به همراه تلاش برای رفع تحریم‌های اروپا و آمریکا دو بال طی‌کردن مسیر توسعه ایران در سال‌های آینده است که طبعاً بدون هرکدام کشور در طول زمان راه به جایی نخواهد برد. همکاری نفتی و گازی که با کشورهای مختلفی مثل چین، ونزویلا، روسیه، سوریه و... شروع شده است باید ادامه پیدا کند و برخی همکاری‌هایی مثل همکاری با کشورهای آفریقایی و برخی کشورهای آمریکایی لاتین که سنگ بنای آنها در دولت سیزدهم گذاشته شده باید در کوتاه‌مدت آغاز شده و توسعه پیدا کند تا ایران با جابجایی خود در همکاری نفتی و گازی با کشورهای جهان بتواند زمینه توسعه نفتی و گازی دوچانه را برای خود و این کشورها فراهم کند؛ اما متغیلاً تلاش‌های وزارت خارجه برای مذاکرات رفع تحریم‌ها و حل مسئله تحریم می‌تواند وابستگی ایران به شرق را کاهش داده و عدم النفع نفتی و گازی ایران را به نزدیک صفر برساند و باعث جهش درآمدهای نفتی و گازی ایران شود.

نمودار مقایسه میزان فروش نفت خام و حجم نفت خام در خشکی ایران در بین سال‌های ۲۰۱۹-۲۰۲۳

نام پالایشگاه	کشور	ظرفیت (هزار بشکه در روز)	نام پالایشگاه	کشور	ظرفیت (هزار بشکه در روز)
ال پالیتو	ونزویلا	۱۴۰	فرغانه	ازبکستان	۱۲۰
کاردون	ونزویلا	۳۱۰	الفرقلس	سوریه	۱۴۰
اموی	ونزویلا	۶۴۵	حمص	سوریه	۱۱۰
پرتولاگروز	ونزویلا	۱۸۷	هویما	اوگاندا	۶۰
گرانده	ونزویلا	۱۶	جورف	آفریقای جنوبی	۱۰۰
سینفونگس	کوبا	۶۵	انترف	آفریقای جنوبی	۱۲۰
رویای ارمانی بولیوار	نیکاراگوئه	۱۵۰	ناترف	آفریقای جنوبی	۱۰۸
بخارا	ازبکستان	۱۱۰	سارپرف	آفریقای جنوبی	۱۸۰

اخبار ناهنجارهایی برای ساخت یک پالایشگاه در بونکینافاسو افشا شده که جزئیاتی از آن رسانه‌های نشده است

در روز بازار پایدار برای صنعت نفت خود ایجاد کند. سوریه قبل از جنگ ۲۰۱۱ دارای ظرفیت ۳۸۰ هزار بشکه‌ای پالایشی بوده که این ظرفیت در حال حاضر بین ۱۱۰ تا ۱۴۰ هزار بشکه است و از این میزان نیز فقط ۳۰ هزار بشکه در اختیار دولت سوریه است و بقیه ظرفیت پالایشی در اختیار شبه‌نظامیان وابسته به آمریکا است. حال ایران با انعقاد قرارداد بازرگانی پالایشگاه حمص در حال جابجایی خود در بازار پالایشی سوریه است. (دوبسایت شرکت پالایش نفت آبادان، ۲۰ تیرماه ۱۴۰۳)

چهارمین طرحی که در زمینه صادرات خدمات فنی - مهندسی به دیگر کشورهای توسط ایران شروع شده آغاز مطالعات برای تعمیرات پالایشگاه ساپراگاسکاندای سریلانکاست. علاوه بر این طرح‌ها ایران مذاکراتی با کشورهای کوبا، نیکاراگوئه، آفریقای جنوبی، اوگاندا و ازبکستان برای بازسازی پالایشگاه‌های این کشورها انجام داده است. در دو سال گذشته نیز ایران با صادرات ۵۰۰ تن کاتالیست به کشورهای چین، روسیه، ونزویلا و عراق علاوه بر ارزآوری ۲۰ میلیون دلاری نفوذ خود در این کشورها را افزایش داده است. همچنین خودکفایی ایران در زمینه تولید کاتالیست‌ها علاوه بر ایجاد اشتغال باعث افزایش بهره‌وری در برخی زمینه‌ها مثل تولید فولاد و... می‌شود.

مشکلات و چالش‌های پیش‌روی دیپلماسی نفت و گاز

۱. تخفیف‌های نفتی ایران به شرکای نفتی به علت تحریم‌ها؛ مطابق آماری که خبرگزاری رویترز در دی ماه سال پیش منتشر کرده تخفیف‌های نفتی ایران به چین به عنوان اصلی‌ترین بازیگر صحنه مبادلات نفتی ایران از ۱۳ دلار بر هر بشکه در سال ۲۰۲۳ به ۴۵ دلار بر هر بشکه در سال ۲۰۲۴ کاهش پیدا کرده که این عامل در مجموع درآمد نفتی ایران را حدود چهار میلیارد دلار در سال افزایش می‌دهد؛ با این وجود با هم تحریم‌های آمریکا بخش مهمی از درآمدهای نفتی ایران را مختل کرده است. با در نظر گرفتن صادرات روزانه ۱۷۵ میلیون بشکه نفت به چین ضروری که از این تخفیف نفتی به ایران وارد می‌شود عددی نزدیک به ۲۵ میلیارد دلار در سال است؛ علاوه بر این ۲۵ میلیارد دلار تخفیف سالانه، ایران برای عدم النفع ناتوانی در تولید نفت با تمام توان تولیدی به علت استهلاک ابزار و تجهیزات تولیدی هم متحمل هزینه زیادی می‌شود. همچنین وابستگی نفتی به چین و کاهش قدرت چانه‌زنی ایران در مواجهه با چین یکی دیگر از معضلات تحریم‌های نفتی است. با توجه به اینکه چین مشتری بیش از ۸۰ درصد (مطابق اعلام برخی خبرگزاری‌های هایش از ۹۰ درصد) نفت ایران است، قدرت چانه‌زنی ایران

و تعمیر پالایشگاه‌های مختلف بود؛ ایده‌ای که کمک شایانی به افزایش توان صادراتی ایران در زمینه نفت کرد. دولت و در زیرمجموعه آن وزارت نفت با این ایده، با یک تیر دو نشان می‌زند؛ اولاً با صادرات خدمات فنی - مهندسی ارزآوری خوبی برای کشور انجام می‌دهد و ثانیاً پس از اتمام مراحل بازرگانی پالایشگاه‌ها یک بازار پایدار برای فروش نفت خام خود فراهم می‌کند. در برنامه بلندمدت ایران برای بازرگانی پالایشگاه‌ها در کشورهای مختلف، ۱۷ پالایشگاه زیر ذره‌بین ایران برای بازرگانی و اورهال قرار دارند. وزارت نفت در حال حاضر با چهار پالایشگاه در سه کشور مختلف در زمینه بازرگانی و سهامداری همکاری خود را شروع کرده است؛ اولین مورد پالایشگاه ال پالیتو در کشور ونزویلاست که با صادرات ۲۶۶ میلیون تن تجهیزات ایرانی ظرفیت تولیدی آن از ۶۰ هزار بشکه به ۱۴۰ هزار بشکه افزایش پیدا کرده است و ایران نیز از قرارداد بازرگانی این پالایشگاه ۱۱۰ میلیون یورو نفع برده است. (رویترز، ۱۳ می ۲۰۲۲)

دومین پالایشگاه کاردون ونزویلاست که به همراه پالایشگاه آموی زیرمجموعه‌های مرکز پالایشی پاراگوانا هستند. به گزارش رویترز، ایران برای بازرگانی این پالایشگاه که بزرگ‌ترین پالایشگاه ونزویلا محسوب می‌شود با طرف مقابل یک قرارداد ۴۶۰ میلیون یورویی بسته که این قرارداد با استقرار دولت جدید آماده اجراست. ظرفیت مجتمع پالایشگاهی پاراگوانا ۹۵۵ هزار بشکه در روز است که در زمان عقد قرارداد با طرف ایرانی، فقط با ۲۵ درصد ظرفیت فعالیت می‌کرده است. این اقدام شرکت دولتی نفت ونزویلا (PDVSA) و شرکت ملی پخش و پالایش فرآورده‌های نفتی ایران برای افزایش تولید سوخت در مرکز پالایشی پاراگوانا گامی به سوی پایان دادن وابستگی ونزویلا به فناوری پالایش ایالات متحده به شمار می‌رود؛ چراکه از سال ۲۰۲۰ صف‌های طولانی در برابر جایگاه‌های سوخت در ونزویلا ایجاد شده است که کاراکاس با همکاری ایران به دنبال پایان دادن به این صف‌هاست. (رویترز، ۶ فوریه ۲۰۲۳)

سومین پالایشگاهی که ایران برای بازرگانی و اورهال انتخاب کرده پالایشگاه حمص سوریه است؛ پالایشگاهی که ۱۲۰ هزار بشکه در روز توان پالایشی دارد و در حال حاضر فقط با نزدیک به ۱۰ درصد توان خود کار می‌کند. ایران با حضور پالایشگاه نفت آبادان در نمایندگان بین‌المللی سرپتو ۲۰۲۴ که با حضور ۶۰ شرکت از پنج کشور مختلف در شهر دمشق سوریه برگزار شد، توانست حضور نفتی خود در سوریه برای تعمیر اورهال پالایشگاه حمص سوریه را تضمین کند. ایران در این قرارداد مثل قراردادهای قبلی علاوه بر سودی که از صادرات خدمات فنی - مهندسی می‌برد، می‌تواند با صد هزار بشکه

امیررضا سالاری بیناچ
دانشجوی علوم سیاسی

وزارت نفت یکی از موفق‌ترین وزارتخانه‌های دولت سیزدهم بود. مطابق آماری که جواد اوچی، وزیر نفت در روز دهم تیرماه در حاشیه جلسه هیئت دولت ارائه کرد، تولید نفت خام ایران در دولت سیزدهم بیش از ۶۰ درصد افزایش پیدا کرده و از ۱۰۷ میلیون و ۱۰۷ هزار بشکه در سال ۱۴۰۰ به ۱۷۰ میلیون و ۵۷۰ هزار بشکه در سال ۱۴۰۳ رسیده است. ارزش صادراتی نفت خام و میعانات گازی نیز از عدد ۹/۸ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۹ به عدد ۳۶ میلیارد دلار در سال ۱۴۰۲ رسیده که نوبدبخش افزایش بیش از سه برابری درآمدهای نفتی ایران است. این افزایش تولید و درآمدهای نفتی علاوه بر تکیه بر توان داخلی شرکت‌های دانش بنیان ایرانی مدیون دیپلماسی نفت و گاز و ارتباط مؤثر بین وزارتخانه‌های نفت و امور خارجه است. در ادامه فرصت‌ها و چالش‌های پیش‌روی دیپلماسی نفت و گاز کشور را مورد بررسی قرار می‌دهیم.

مقدمه

همکاری سازنده به جای رقابت بازدارنده جزء اولین شعارهای وزارت نفت در دولت سیزدهم بود؛ شعاری که با دیپلماسی مؤثر و ارتباط ویژه و فعال با وزارت امور خارجه به دستاوردی مهم برای دولت سیزدهم بدل شد. این دیپلماسی مؤثر در شاخه‌های مختلفی قابل مشاهده و رؤیت است؛ افزایش فروش محصولات مختلف مانند نفت خام، میعانات گازی و محصولات پتروشیمی، صادرات خدمات فنی و مهندسی، وصول مطالبات معوق در برخی کشورهای کامیک حقوقی ۳۲ میلیارد دلاری ایران در پرونده کرستت برخی از دستاوردهای دولت سیزدهم در حیطه همکاری متقابل وزارتخانه‌های نفت و امور خارجه بود. سیاست‌های نفتی و گازی ایران در دولت سیزدهم باعث شد رشد اقتصادی منفی ۳۵ درصد گروه نفت در سال ۹۸ به رشد مثبت ۲۰/۳ درصد در سال ۱۴۰۲ برسد. (خبرگزاری دولتی ایران- ۱۰ اکتبر ۱۴۰۳)

چرایی اهمیت موضوع

حوزه نفت و گاز و تجارت محصولات وابسته به آن از دهه‌های گذشته نقش بسزایی در سبب بودجه کشور داشته و به تبع آن افزایش درآمد‌های نفتی نقش بزرگی در حل معضلات کلان اقتصاد و به خصوص جلوگیری از کسری بودجه خواهد داشت که معضل مزمن بودجه‌ریزی کشور است. پس از حل این معضلات و در میان مدت و درازمدت می‌توان؛ مانند برخی کشورهای حوزه خلیج فارس نقش توسعه‌ای برای درآمد‌های نفتی متصور شد. همچنین فعال شدن دیپلماسی در دستگاه‌های مختلف وزارت خارجه در حوزه نفت و گاز می‌تواند باعث افزایش نفوذ سیاسی - اقتصادی روی کشورهای منطقه و جهان شود و دست ایران را در سیاست خارجی بازنر کند.

ضعیت صنعت نفت در اواخر دولت دوازدهم

طبق اعلام مؤسسه بین‌المللی Vortex در ماه مارس ۲۰۲۰ مصادف با اسفند سال ۱۳۹۸ صادرات نفت ایران به نزدیک ۲۰۰ هزار بشکه در ماه رسیده بود و این عدد تا ماه‌های پایانی دولت دوازدهم تا ۶۰۰ هزار بشکه افزایش یافت. این در حالی است که به علت فروش نرفتن تمام نفت تولید شده توسط ایران در اواخر دولت دوازدهم حجم نفت روی نفتکش‌ها که فروش نرفته بود به بیش از ۱۲۰ میلیون بشکه رسیده بود. (ایرنا، ۵ تیر ۱۴۰۳)

اقدامات دولت سیزدهم در حوزه دیپلماسی نفت و گاز

۱. قرارداد‌های گازی با روسیه برای تبدیل شدن ایران به هاب گازی منطقه؛ در تیرماه سال جاری جواد اوچی، وزیر نفت دولت سیزدهم در حاشیه نشست هیئت دولت امضای قرارداد انتقال گاز روسیه به ایران را شاهکار دیپلماسی انرژی دولت سیزدهم نامید و آن را آخرین دستاورد دولت سیزدهم در حوزه دیپلماسی انرژی دانست. مطابق این قرارداد که بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت گازپروم روسیه منعقد شده است سالانه نزدیک به ۱۱۰ میلیارد متر مکعب گاز از مسیر دریای خزر به ایران صادر می‌شود که پس از تکمیل نیاز شرکت‌ها و واحدهای صنعتی داخل کشور که در سال‌های اخیر دچار کمبود گاز شده‌اند و ماژاد این میزان به کشورهای منطقه با صادرات خواهد شد. آورده مالی این قرارداد برای کشور سالانه ۱۰ تا ۱۲ میلیارد دلار خواهد بود. این قرارداد در سه حیطه برای کشورمان دارای منافع است؛ اولاً اینکه کمبود گاز واحدهای تولیدی کشور جبران خواهد شد و این واحد‌ها پس از اجرای این توافق می‌توانند با حداکثر توان به تولید محصولات یا خدمات خود بپردازند. دوماً همان‌طور که اعلام شد ماژاد این میزان به کشورهای منطقه صادر خواهد شد که این کار باعث افزایش درآمد‌های ایران در حوزه تجارت خارجی خواهد شد و سوماً این قرارداد با وابسته کردن کشورهای منطقه به این گاز زمینه افزایش نفوذ سیاسی، اقتصادی و امنیتی ایران در منطقه فراهم می‌کند و برای افزایش امنیت منطقه نیز بسیار ضروری است. اجرای این قرارداد گام مهمی در تبدیل ایران به هاب گازی منطقه در آینده‌ای نه چندان دور است. (تهران‌تایمز، ۱۸ جولای ۲۰۲۲)

۲. افزایش صادرات و بازرگانی دولت در کشورهای مختلف با خرید سهام پالایشگاه‌ها و تعمیر آنها به وسیله صادرات خدمات فنی - مهندسی؛ یکی از اقدامات خلاقانه دولت سیزدهم در زمینه افزایش فروش نفت سهامداری

آگهی ابلاغ اتهام

هیات بدوی رسیدگی به تخلفات اداری کارمندان دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمانشاه مطرح می‌باشد، یک نوبت آگهی در روزنامه‌های کثیرالانتشار ابلاغ می‌شود که ظرف مدت یک ماه از تاریخ انتشار این آگهی در وقت اداری دفاعیات خود را کتبا به همراه مدارک استنادی به دفتر

در اجرای مفاد ماده ۱۷ آیین‌نامه اجرایی قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ و به استناد ماده ۳۷ قانون آیین دادرسی مدنی به خانم حسنا میرزائی دهرش و آقایان بشیر امامی و احسان کرمی که محل اقامت‌شان غیر معلوم است و پرونده ایشان به اتهام غیبت غیرموجه در

این هیات، واقع در کرمانشاه بلوار شهید دکتر بهشتی، ساختمان مرکزی دانشگاه علوم پزشکی، طبقه دوم تسلیم نمایند. بدیهی است پس از انقضای مهلت مذکور موضوع ابلاغ شده محسوب و هیات طبق قانون به موضوع رسیدگی و تصمیم لازم و مقتضی اتخاذ خواهد م الف ۳۱۴۹

مجری انحصاری تبلیغات
دانشگاه آزاد اسلامی
کانون تبلیغاتی
سیهر جوان
۰۹۳۹۸۸۸۸۶۹۹